

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่
ที่อินเดีย [๓] กุสินารา-ลุมพินี

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่ที่อินเดีย [๓] กุสินารา-ลุมพินี

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

ในวันที่สี่และห้าของการเดินทางไปยังกุสินาราและลุมพินี ก่อนที่จะเดินทางออกจากเมืองปัฏณะ ใคร่ขอกล่าวถึงประวัติอันน่าสนใจของเมืองปัฏณะสักเล็กน้อย

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี มีข้อความที่กล่าวถึงเมืองปัฏณะไว้ว่าปัฏณา(ชื่ออื่น: ปาตลีบุตร, ปาฏลีบุตร, ปัตนะ, มคธ) เป็นเมืองหลวงของรัฐพิหาร รัฐหนึ่งในประเทศอินเดีย ปัฏณาเป็นเมืองเก่าแก่ที่ยังมีผู้อยู่อาศัยต่อเนื่องยาวนานที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยเมื่อ ๒,๕๐๐ ปีก่อน ในสมัยพุทธกาล เมืองแห่งนี้เป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ในแคว้นมคธ ที่ตั้งโดยพระเจ้าอชาตศัตรู เพื่อเป็นเมืองหน้าด่านสำหรับการเตรียมทำสงครามกับแคว้นวัชชี หลังจากพุทธกาล เมืองนี้มีความสำคัญเพราะได้กลายเป็นเมืองหลวงของแคว้นมคธและมีพระมหากษัตริย์ดำรงตำแหน่งพระจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดของอินเดียคือพระเจ้าอโศมหาราช แห่งราชวงศ์เมารยะ ผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ทรงอุปถัมภ์การทำตติยสังคายนา ณ อโศการาม โดยให้เมืองปัฏณา (หรือปาตลีบุตร ตามที่เรียกกันในสมัยนั้น) เป็นศูนย์กลางในการส่งสมณทูตออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังดินแดนอื่นๆ ทั่วโลกซึ่งรวมถึงสุวรรณภูมิ หรือดินแดนที่ตั้งประเทศไทยในปัจจุบันด้วย ปัจจุบัน เมืองแห่งนี้ยังคงเป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดของรัฐพิหาร (แคว้นมคธในสมัยโบราณ) มีพื้นที่เมืองประมาณ ๒๕ ตารางกิโลเมตร และมีประชากรมากกว่า ๑ ล้าน ๘ แสนคน โดยประมาณ

ภาพถ่ายหน้าโรงแรมที่พัก Chanakya Towers เมืองปัฏนะ ยามเช้า

ณ สาลวโนทยาน เดิมเป็นอุทยานของมัลลกษัตริย์ มีสถูปและวิหารปรินิพพาน
ประดิษฐานอยู่ เป็นที่หมายต้นสาละซึ่งเป็นที่ปรินิพพาน ภายในปรินิพพานวิหารเป็นที่
ประดิษฐานพระพุทธรูปปางดับขันธปรินิพพาน

ในขณะที่พวกเราเดินทางไปถึง แต่ละท่านก็ได้ตรงเข้าไปภายในอาคาร ด้วยความสงบสำรวม ปรหนึ่งได้เข้าไปเฝ้าแทบเบื้องหน้าพระสรีระอันสงบนิ่ง ขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ หลังจากที่ได้กราบสักการะด้วยความ ตื่นตัน ปีติยิ่งในใจ ก็ให้ได้หวนคิดพิจารณาในพระพุทธรูปดั่งกับท่านพระอานนท์ที่ว่า

"...ดูก่อนอานนท์ ไม้สาละทั้งคู่ เพล็ดดอกบานสะพรั่งนอกฤดูกาล ร่วงหล่น ไพรยปรายยังพระสรีระของพระตถาคต เพื่อบูชาพระตถาคต. แม้นดอกมณฑารพอัน เป็นของทิพย์ แม้จุณแห่งจันทรอันเป็นของทิพย์...แม้ดนตรีอันเป็นทิพย์เล่า...แม้สังคีต อันเป็นทิพย์ ย่อมเป็นไปในอากาศ เพื่อบูชาพระตถาคต

ดูก่อนอานนท์ พระตถาคตจะชื่อว่าอันบริษัทสักการะ เคารพ นับถือ บูชา นอบน้อม ด้วยเครื่องสักการะประมาณเท่านี้ หามิได้ ผู้ใดแลจะเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกาก็ตาม เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติ ตามธรรมอยู่ ผู้นั้นย่อมชื่อว่าสักการะ เคารพ นับถือ บูชา ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง เพราะ เหตุอันนั้นแหละ อานนท์ พวกเธอพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควร แก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติตามธรรมอยู่..."

พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑ หน้าที่ ๓๐๖-๓๐๗

คุณเผด็จและสหายธรรม ได้ร่วมกันนำผ้าที่ท่านได้เตรียมไปจากกรุงเทพฯ ขึ้น
ห่มองค์พระพุทธรูปปางปรินิพพานด้วยความนอบน้อมน่าชื่นใจ ขออนุโมทนาในกุศล
จิตของทุกๆ ท่านมา ณ ที่นี้ด้วยครับ

อีกพระพุทธรูปองค์หนึ่ง ที่ควรค่าแก่การระลึกถึง....

(๑๔๑) ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะท่านพระอานนท์ว่า ดูก่อนอานนท์ บางทีพวกเธอจะพึงมีความคิดอย่างนี้ว่า ปาพจน์มีพระศาสดา ล่วงแล้ว พระศาสดาของพวกเราไม่มี ข้อนี้พวกเธอไม่พึงเห็นอย่างนั้น ธรรมก็ดี วินัยก็ดี อันใดเราแสดงแล้ว ได้บัญญัติไว้แล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้น จักเป็นศาสดาแห่งพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา..."

[พระสูตรตันตปิฎก ที่มณีกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑ หน้า ที่ ๓๒๐](#)

เมื่อได้กราบพระพุทธรูปองค์แล้ว ข้าพเจ้าก็ขอถือโอกาสนี้กราบบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ผู้เป็นยิ่งกว่ากัลยาณมิตรในปัจจุบันชาติ อันจะหาผู้ใดเสมอเหมือน ที่ได้เพียรกล่าวธรรมอันลึกล้ำนั้น ให้เด็กเตรียมอนุบาลอย่างข้าพเจ้าได้ฟัง เข้าแล้ว เข้าเล่า ครั้งแล้ว ครั้งเล่า โดยไม่มีท่าทีเบื่อหน่ายเลย มีหน้าซ้ำ จากการที่ได้ติดตามท่านไปอินเดียในครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นว่า ท่านดูสดใส อาจหาญ ร่าเริงยิ่ง ทั้งในกาละที่ท่านสนทนาธรรม และในทุกๆ อย่างก้าวของท่าน ในดินแดนพุทธภูมิแห่งนี้ อันทุกท่านจะได้เห็น และซาบซึ้งยิ่งในตอนหน้า ในนครสาวัตถี กราบแทบเท้าท่านอาจารย์ขอรับ

พระปัจจุสมิมาจา

(๑๔๓) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนพวกเธอว่า สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด. นี่เป็นพระปัจจุสมิมาจาของพระตถาคต.

[พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑](#) หน้าที่ ๓๒๒

สาวน้อยชาวอินเดีย หน้าสลอนโนทยาน ร้องเพลงเสียงใสกังวานไปทั่วบริเวณ

...พุทัง สรณัง คัจฉามิ รัมมัง สรณัง คัจฉามิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ...

สาธุ

มกุฏพันธเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระสรีระของ
องค์สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ศรัทธาอันน่าเลื่อมใสของชาวศรีลังกาในทุกๆ ที่ ที่คณะของเราได้กระทำการ เวียนเทียน (ประทักษิณ) ท่านจะมายืนเรียงแถว พร้อมๆ กับยื่นมือทั้งสองมาลูบคลำ โคมประทีปในมือของพวกเขา และกล่าวคำว่า สาธุ สาธุ สาธุ เสียงดังไปทั่วบริเวณ ก่อให้เกิดปิติโสมนัสโดยทั่วกัน

สถานที่สุดท้ายในตอนนี้เป็น ลุมพินี (ปัจจุบันอยู่ในประเทศเนปาล) เป็นสถานที่ที่พระนางสิริมหามายาประสูติเจ้าชายสิทธัตถะกษัตริย์กุมาร เมื่อวันที่เพ็ญเดือน ๖ ตรงกับวันศุกร์ ปีจอ ๔๐ ปีก่อนพุทธศักราช

เสาอโศกมีความสูง ๒๒ ฟุต มีข้อความจารึกเป็นหลักฐานว่า ณ ที่นี้ คือสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า และพระเจ้าอโศกเสด็จมาเพื่อนมัสการในปีที่ ๒๐ แห่งรัชกาลของพระองค์ ในพุทธศตวรรษที่ ๓

ภายในอาคารมีซากวิหารมหาयाเทวี ซึ่งสร้างในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

จุดที่ระบุตำแหน่ง สถานที่ประสูติ ที่ขุดค้นพบ

เมื่อได้กระทำการเวียนเทียนรอบวิหารมหายาเทวีแล้ว พวกเราก็ได้มีโอกาส
สนทนาธรรมร่วมกัน

การสนทนาธรรมนำโดย อาจารย์สงบ เชื้อทอง อาจารย์ประเชิญ แสงสุข
อาจารย์ธิดารัตน์ หอมจันทร์ และ อาจารย์วิชัย เฟื่องพูนวิจิ ขอกราบอนุโมทนามา ณ
ที่นี้ครับ

"...ในกาลบางครั้งบางคราว การที่พระตถาคตเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ๑ การ
ได้กำเนิดเป็นมนุษย์ ๑ การแสดงสัตถธรรม ๑ ที่จะพร้อมกันเข้าได้ หาได้ยากในโลก
ชนผู้ใคร่ประโยชน์ จึงควรพยายามในกาลดังกล่าวมานั้น ที่ตนพอจะรู้จะเข้าใจ
สัตถธรรมได้..."

พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต เล่ม ๔ หน้าที่ ๔๕๔

ขออนุโมทนาครับ

